

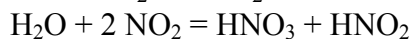
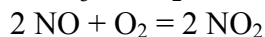
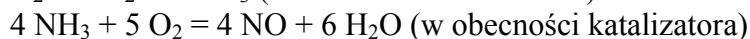
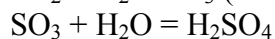
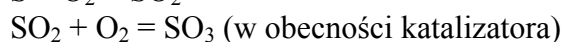
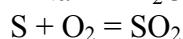
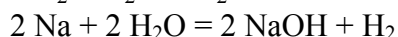
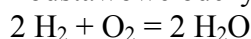
XV Konkurs Chemiczny dla Uczniów Szkół Ponadgimnazjalnych

Etap II – rozwiązania zadań

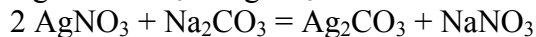
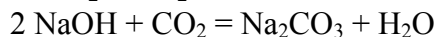
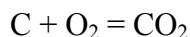
Zad. 1

Przykładowe metody syntezy:

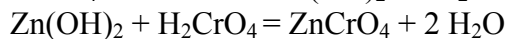
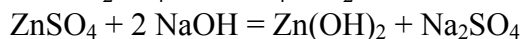
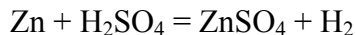
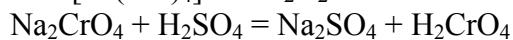
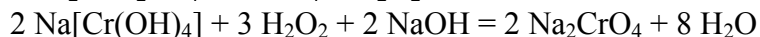
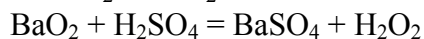
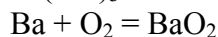
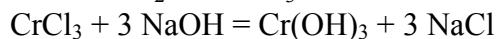
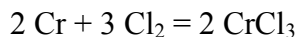
Podstawowe odczynniki, wspólne dla kilku syntez:

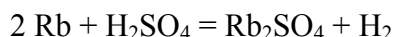
a.

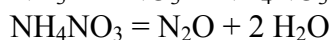
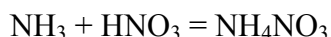
b.

c.

d.

Najczęstsze błędy:

- rozpuszczanie srebra w kwasie azotowym(V) lub węglowym(!) z wydzielaniem wodoru
- otrzymywanie tlenku azotu(V) w reakcji N_2 z O_2

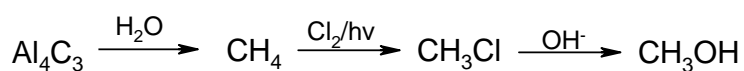
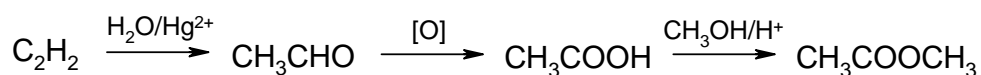
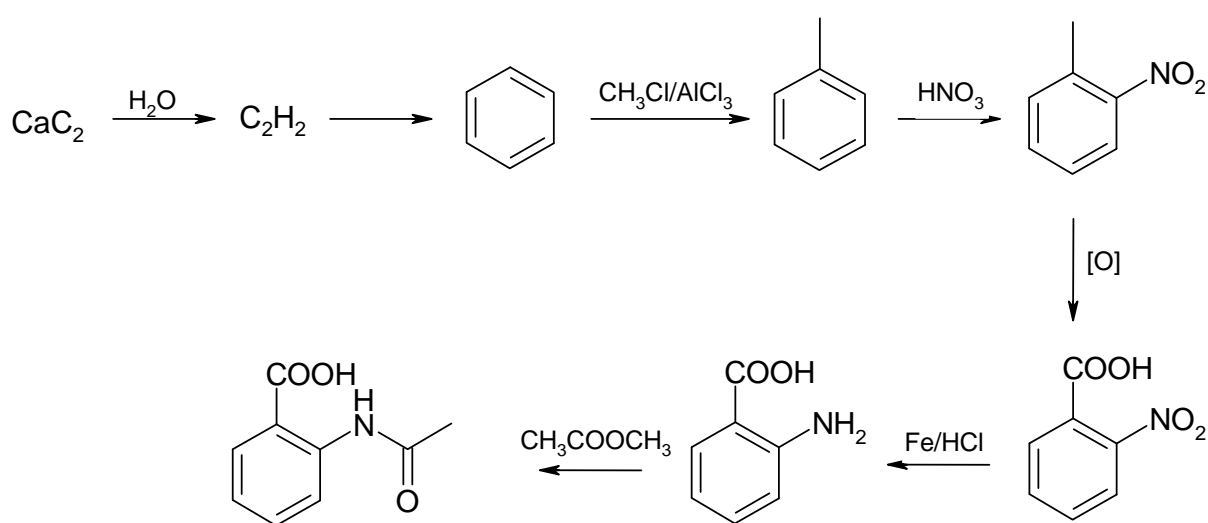
- brak katalizatora w reakcji SO_2 z O_2
- spalanie siarki w tlenie z wytworzeniem SO_3
- spalanie chromu w tlenie z wytworzeniem CrO_3

Punktacja:

- za zaproponowanie ciągu przemian prowadzącego do pożądanego produktu: po 2 p.
- błąd we współczynnikach w równaniu reakcji: -0,5 p
- błąd w produktach reakcji (aczkolwiek zaproponowanie reakcji prowadzącej do oczekiwanego związku): -1 p
- brak katalizatora w reakcji SO_2 z O_2 : -0,25 p

Zad. 2

Propozycja syntezy:

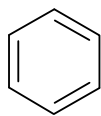
Najczęstsze błędy:

- utlenianie grupy CH_3 do COOH po wcześniejszej redukcji NO_2 do NH_2
- nitrowanie kwasu benzoowego w pozycji 2

Zad. 3

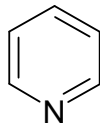
A – etanol, $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{OH}$

B – propanon, CH_3COCH_3

C – benzen,

D – kwas etanowy, CH₃COOH

E – pirydyna

Punktacja:

po 0,5 p za każdy wzór i nazwę

Najczęstsze błędy:

- podawanie nazw zwyczajowych (aceton, kwas octowy) jako nazw systematycznych
- podawanie nazwy cykloheksatrienu jako systematycznej dla benzenu

Zad. 4

Jeśli potrzeba 330 L/ha to na 50 ha potrzebnych jest $330 \times 50 = 16500$ L nawozu.

Uwzględniając gęstość: $16500 \times 1,26 = 20790$ kg nawozu, w którym zawarte jest:

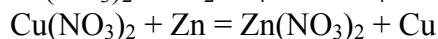
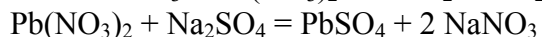
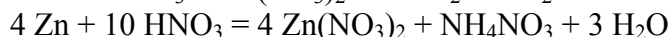
$$0,0099 \times 20790 = 205,821 \text{ kg MgO}$$

1 mol MgO zawiera tyle samo Mg co 1 mol Mg(NO₃)₂ * 6 H₂O zatem:

$$\begin{array}{rcl} 205,821 \text{ kg MgO} & - & x \text{ kg Mg(NO}_3)_2 * 6 \text{ H}_2\text{O} \\ 40,3 \text{ g} & - & 256,3 \text{ g} \end{array}$$

$$x = 1308,98 \text{ kg Mg(NO}_3)_2 * 6 \text{ H}_2\text{O}$$

Zad. 5

Po dodaniu siarczanu(VI) sodu powstaje siarczan(VI) ołowiu(II).

0,23 g tej soli to $0,23/303 = 7,59 \cdot 10^{-4}$ mol PbSO₄, czyli $7,59 \cdot 10^{-4} \times 207 = \mathbf{0,1571 \text{ g Pb}}$

Po dodaniu do roztworu pyłu cynkowego wydzielila się miedź.

Przereagowanie 1 mola Zn powoduje zmianę masy osadu o:

$$65,4 - 63,5 = 1,9 \text{ g}$$

zatem zmiana masy o 0,01 g związana jest z reakcją:

$$\begin{array}{rcl} 1 \text{ mol Cu} & - & 1,9 \text{ g} \\ x \text{ mol} & - & 0,01 \text{ g} \end{array}$$

$$x = 5,26 \cdot 10^{-3} \text{ mol Cu, czyli } 5,26 \cdot 10^{-3} \times 63,5 = \mathbf{0,3340 \text{ g Cu}}$$

Resztę, czyli $1,0000 - 0,3340 - 0,1571 = \mathbf{0,5089 \text{ g}}$ stanowi Zn

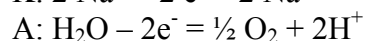
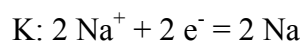
Procentowy skład stopu: 15,71 % Pb, 33,40 % Cu i 50,89 % Zn

Punktacja:

po 0,6 p za każde równanie reakcji

po 1 p za stężenie każdego ze składników

Zad. 6

Początkowe stężenie jonów H^+ wynosiło 10^{-7} M , po elektrolizie 10^{-5} M , w dalszych obliczeniach stężenie początkowe można zaniedbać.

Ponieważ elektrolit miał objętość 1 dm^3 , podczas elektrolizy powstał 10^{-5} mol jonów H^+ , co wiązało się z przepływem, po uwzględnieniu wydajności procesu, $10^{-5}/0,8 = 1,25 \cdot 10^{-5} \text{ mol}$ elektronów.

1 mol e^-	-	96500 C
$1,25 \cdot 10^{-5} \text{ mol}$	-	x

$$x = 1,206 \text{ C}$$

$$\text{zatem } t = Q/I = 1,206/0,1 = 12,06 \text{ s}$$

Zad. 7

$85 \mu\text{g}/1 \text{ dm}^3$ jonów Ni^{2+} odpowiada stężeniu $1,44 \cdot 10^{-6} \text{ M Ni}$

Jeśli stężenie kwasów huminowych wynosi $8 \text{ mg}/\text{dm}^3$, a ilość miejsc wiązania to $5 \text{ mmol}/\text{g}$, odpowiada „stężeniu” miejsc wiązania wynoszącemu $0,008 \cdot 0,005 = 4 \cdot 10^{-5} \text{ M}$, zatem:

$$1,6 \cdot 10^4 = x / (1,44 \cdot 10^{-6} - x) (4 \cdot 10^{-5} - x) \text{ gdzie } x - \text{stężenie związanych jonów } \text{Ni}^{2+}$$

po obliczeniu pierwiastków równania kwadratowego otrzymujemy $x = 0,56 \mu\text{M}$, zatem procent wolnych jonów Ni^{2+} wynosi:

$$c = [(1,44 - 0,56) \cdot 10^{-5} / 1,44 \cdot 10^{-5}] \cdot 100\% = 61\%$$